P9_TA(2021)0248

Kako spremeniti demografske trende v regijah EU z instrumenti kohezijske politike

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 20. maja 2021 o tem, kako spremeniti demografske trende v regijah EU z instrumenti kohezijske politike (2020/2039(INI))

(2022/C 15/11)

Evropski parlament,

— ob upoštevanju prostega gibanja delavcev, ki je zagotovljeno s členom 45 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU),

— ob upoštevanju člena 174 PDEU o krepitvi ekonomske, socialne in teritorialne kohezije Unije,

— ob upoštevanju člena 107(3)(c) PDEU, v skladu s katerim je mogoče pomoč uporabiti za pospeševanje razvoja določenih gospodarskih območij, kadar takšna pomoč nima bistvenega vpliva na konkurenco (regije kategorije c),

— ob upoštevanju člena 349 PDEU o najbolj oddaljenih regijah,

— ob upoštevanju členov 9, 46, 47, 48 in 147 PDEU o več vidikih dela in zaposlitve v EU,

— ob upoštevanju evropskega stebra socialnih pravic, zlasti načel 2, 3 in 20,

— ob upoštevanju predloga uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo in o finančnih pravilih zanje ter za Sklad za azil in migracije, Sklad za notranjo varnost in Instrument za upravljanje meja in vizume (COM(2018)0375) ter zlasti poglavja II o teritorialnem razvoju,

— ob upoštevanju predloga uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi mehanizma za okrevanje in odpornost (COM(2020)0408),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 17. aprila 2018 o krepitvi ekonomske, socialne in teritorialne kohezije v Evropski uniji: sedmo poročilo Evropske komisije ([1]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 14. novembra 2017 o uporabi instrumentov kohezijske politike po regijah kot odgovor na demografske spremembe ([2]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 15. novembra 2011 o demografskih spremembah in njihovih posledicah za prihodnjo kohezijsko politiko EU ([3]),

— ob upoštevanju svoje zakonodajne resolucije z dne 27. marca 2019 o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o Evropskem skladu za regionalni razvoj in Kohezijskem skladu ([4]),

— ob upoštevanju člena 20 PDEU, Uredbe (EU) št. 492/2011 o prostem gibanju delavcev v Uniji ([5]) ter Direktive 2004/38/ES o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic ([6]),

— ob upoštevanju poročila Komisije z dne 17. junija 2020 o vplivu demografskih sprememb,

---

([1]) UL C 390, 18.11.2019, str. 53.
([2]) UL C 356, 4.10.2018, str. 10.
([3]) UL C 153 E, 31.5.2013, str. 9.
([4]) UL C 108, 26.3.2021, str. 566.
([5]) Uredba (EU) št. 492/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o prostem gibanju delavcev v Uniji (UL L 141, 27.5.2011, str. 1).
([6]) Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EGS (UL L 158, 30.4.2004, str. 77)

četrtek, 20. maj 2021

— ob upoštevanju načrta Komisije z dne 27. julija 2020 z naslovom Razvoj podeželja – dolgoročna vizija za podeželska območja ([7]),

— ob upoštevanju sklepov Sveta o demografskih izzivih – pot naprej, sprejetih 8. junija 2020,

— ob upoštevanju zelene knjige o staranju: spodbujanje solidarnosti in odgovornosti med generacijami, ki jo je Komisija predstavila 27. januarja 2021,

— ob upoštevanju načrta Komisije z dne 16. novembra 2020 z naslovom Demografske spremembe v Evropi – zelena knjiga o staranju ([8]),

— ob upoštevanju poročila Evropske opazovalne mreže za teritorialni razvoj in kohezijo (ESPON) iz decembra 2017 o geografiji nove zaposlitvene dinamike v Evropi,

— ob upoštevanju političnega pregleda ESPON iz junija 2019 z naslovom Addressing labour migration challenges in Europe: An enhanced functional approach (*Reševanje izzivov delovnih migracij v Evropi: okrepljen funkcionalni pristop*),

— ob upoštevanju poročila o možnostih svetovnega prebivalstva za leto 2019, ki ga je pripravil oddelek za prebivalstvo oddelka OZN za gospodarske in socialne zadeve,

— ob upoštevanju poročila Evropske komisije o vplivu demografskih sprememb z dne 17. junija 2020 ([9]),

— ob upoštevanju evropskega indeksa regionalne konkurenčnosti za leto 2019,

— ob upoštevanju dokumenta OECD z naslovom Adapting to Demographic Change (*Prilagajanje demografskim spremembam*), ki je bil pripravljen za prvo sejo delovne skupine G20 za zaposlovanje, ki je potekala pod japonskim predsedovanjem skupini G20 v Tokiu od 25. do 27. februarja 2019,

— ob upoštevanju barcelonskih ciljev iz leta 2002,

— ob upoštevanju poročila Odbora regij iz leta 2016 o vplivu demografskih sprememb na evropske regije,

— ob upoštevanju poročila Odbora regij iz leta 2018 z naslovom Addressing brain drain: The local and regional dimension *(Reševanje vprašanja bega možganov: lokalna in regionalna razsežnost),*

— ob upoštevanju mnenja Odbora regij z dne 12.–14. oktobra 2020 z naslovom Demografske spremembe: predlogi za merjenje in odpravljanje negativnih učinkov v regijah EU,

— ob upoštevanju dolgoročne vizije Komisije za podeželska območja, ki je trenutno v pripravi,

— ob upoštevanju mnenja Odbora regij z dne 8.–10. decembra 2020 o strategiji EU za oživitev podeželja,

— ob upoštevanju poročila Odbora regij z dne 30. januarja 2020 o oceni teritorialnega učinka demografskih sprememb,

— ob upoštevanju člena 54 Poslovnika,

— ob upoštevanju mnenj Odbora za zaposlovanje in socialne zadeve ter Odbora za kmetijstvo in razvoj podeželja,

---

([7]) Ares(2020)3866098.
([8]) Ares(2020)6799640.
([9]) https://ec.europa.eu/info/files/report-impact-demographic-change-reader-friendly-version-0_sl

— ob upoštevanju poročila Odbora za regionalni razvoj (A9-0061/2021),

A. ker imata porazdelitev prebivalstva na lokalni in regionalni ravni in ravni EU ter njegova stabilnost ali spreminjanje zelo različno dinamiko v državah članicah in njihovih regijah ter ne enako vplivata na pojav depopulacije in na socialno, ekonomsko in teritorialno kohezijo Unije; ker glede na evropski indeks regionalne konkurenčnosti za leto 2019 obstaja vrzel med glavnimi/metropolitanskimi regijami in bolj obrobnimi območji, saj 78 % evropskega prebivalstva živi na mestnih območjih ali na funkcionalnih mestnih območjih ter koristi kakovostne storitve na področju energije, prometa in digitalne povezljivosti, medtem ko se številna obrobna območja še vedno soočajo s težavami na teh področjih; ker ima lahko kohezijska politika kot glavni vir javnih naložb v EU, ki obsegajo 8,5 % javnih kapitalskih naložb, pomembno vlogo pri reševanju teh demografskih izzivov, tudi z vidika dolgoročnega ohranjanja naravnega demografskega ravnovesja EU;

B. ker so za namene tega poročila „izvorne regije“ tiste regije, ki zaradi stalnega izseljevanja v določenem časovnem obdobju izgubljajo visoko usposobljenost in/ali kompetence (v enem ali več sektorjih/področjih) v korist drugih regij, in ker so „ciljne regije“ tiste regije, ki zaradi stalnega priseljevanja v določenem časovnem obdobju pridobivajo visoko usposobljenost in/ali kompetence (v enem ali več sektorjih/področjih);

C. ker na demografske trende vplivajo tudi podnebne spremembe, zlasti poplave in vročinski valovi, povezani s tem procesom; ker bi lahko usklajen pristop, ki vključuje načela trajnosti, ekologizacije in digitalizacije v različnih politikah EU, prispeval tudi k spremembi negativnih demografskih trendov;

D. ker obstaja tesna povezava med zagotavljanjem socialnih storitev, fizično povezljivostjo, povezljivostjo IKT, izobraževanjem in priložnostmi za delo na eni strani ter zmožnostjo zadrževanja in privabljanja prebivalstva na nekaterih območjih na drugi strani; ker imajo številne regije EU, vključno s podeželskimi območji, ki pokrivajo 44 % površine Unije, ter oddaljene, obrobne, otoške in gorske regije, ki se soočajo s težavami z geografskega, socialnega in ekonomskega vidika, še vedno velike vrzeli pri zagotavljanju teh storitev; ker so te regije še posebej prizadete zaradi nizke gostote prebivalstva, odseljevanja s podeželja in depopulacije, kar negativno vpliva na staranje, generacijsko pomladitev in razvoj kmetijstva; ker bi bilo treba razviti večje sinergije s prometno politiko EU, da bi obravnavali posebne potrebe regij z nizko gostoto prebivalstva in depopulacijo; ker ima sedanji trend staranja prebivalstva EU velike gospodarske in družbene posledice, kot so višji koeficienti odvisnosti, pritiski na fiskalno vzdržnost in vzdržnost socialne varnosti ter večja obremenitev zdravstva in socialnih storitev;

E. ker je prosti pretok delavcev ena od štirih svoboščin Evropske unije in njenega enotnega trga;

F. ker stopnja rasti prebivalstva EU po velikem povečevanju v prejšnjih desetletjih zdaj pada in se bo predvidoma število prebivalcev dolgoročno zelo zmanjšalo; ker je leta 2015 v EU prišlo do prvega naravnega upada prebivalstva, saj je umrlo več ljudi, kot se jih je rodilo; ker je leta 2019 Evropa imela le 6,9 % svetovnega prebivalstva, do leta 2070 pa bo imela manj kot 4 % svetovnega prebivalstva, saj se bo njegovo število zaradi kombinacije nizkih stopenj rodnosti in neto migracij znotraj EU s teh območij močno zmanjšalo zlasti v vzhodni in južni Evropi; ker dolgoročni demografski trendi v evropskih regijah še nadalje kažejo nižje stopnje rodnosti in starajočo se družbo, z izjemo nekaterih najbolj oddaljenih regij, zlasti Mayotte, kjer se do leta 2050 pričakuje 38-odstotna rast prebivalstva glede na število leta 2010, v Francoski Gvajani pa bo ta rast znašala 26 % ([10]);

G. ker bi bilo treba demografske vidike vključiti v različne politike, tudi v dolgoročne prednostne naloge; ker je pomembno zbirati in spremljati zanesljive statistične podatke ter podpirati raziskave in izmenjavo dobrih praks na vseh ravneh, da bi spodbudili boljše razumevanje demografskih izzivov, predvideli njihov vpliv na trg dela ter razvili inovativne in učinkovite rešitve za zagotavljanje starosti prijaznega okolja;

([10]) Vir: INSEE (Francoski nacionalni inštitut za statistiko in ekonomske študije), OZN.

H. ker se je v zdravstveni in gospodarski krizi, ki jo je povzročila pandemija covida-19, jasno pokazalo, da je medgeneracijska solidarnost, skupaj z ustreznim financiranjem zdravstva, socialnega varstva in trajnostnega gospodarstva, ena gonilnih sil procesa okrevanja in ustvarjanja bolj vključujoče in odporne družbe; ker je pandemija covida-19 razkrila krhkost naših zdravstvenih sistemov, zlasti v povezavi s staranjem prebivalstva; ker je pandemija covida-19 znova poudarila, kako pomembno je zaščititi in spodbujati dostojanstvo starejših in njihove temeljne pravice v EU;

I. ker bo kriza zaradi covida-19 verjetno močno vplivala na rojstva ter stopnjo umrljivosti in migracijske tokove v Evropi, vendar še vedno niso znane vse gospodarske, zaposlitvene in socialne posledice pandemije; ker bo treba temeljito analizirati kratkoročne in dolgoročne učinke izrednih ukrepov, sprejetih kot odziv na krizo, na demografska gibanja, tudi z vidika spola; ker predhodne študije kažejo, da je pandemija poglobila obstoječe neenakosti med moškimi in ženskami, vključno s povečanjem neplačanega dela na področju oskrbe in večjim številom izgubljenih delovnih mest; ker kriza na področju javnega zdravja nesorazmerno vpliva na ženske in dekleta, zlasti iz najbolj ranljivih skupin, kar bi morala upoštevati kohezijska politika, tudi z usmerjanjem naložb v storitve oskrbe in izboljšanjem delovnih pogojev v tem sektorju, pa tudi s podpiranjem prehoda na skrbstveno ekonomijo;

J. ker v Evropi od začetka gospodarske krize leta 2008 opažamo izseljevanje mladih izobraženih strokovnjakov iz južne in vzhodne Evrope v severozahodno Evropo; ker obstaja velika medsebojna odvisnost med socialno-ekonomskimi pogoji v regiji in njeno dinamiko bega/priliva možganov; ker bodo morale izvorne regije in ciljne regije sodelovati pri reševanju izzivov, s katerimi se soočajo, in uporabiti celostne pristope za razvoj dolgoročnih politik, katerih cilj je čim bolj povečati kakovost življenja prebivalstva;

K. ker so inovacije in naložbe v človeški kapital srednjeročno in dolgoročno glavno gonilo socialno-ekonomske in zaposlitvene rasti zaposlenosti v državah članicah in njihovih regijah;

Sedanje značilnosti in izzivi, povezani z demografskimi spremembami v EU

Splošne ugotovitve

1. poudarja, da so štiri svoboščine temelj konkurenčnosti in vrednot EU; vendar kljub temu ugotavlja, da bi bilo treba več pozornosti nameniti njihovim učinkom na demografska gibanja in vplivu na ravnovesje med državami članicami in v njih ter njihovi ekonomski, socialni in teritorialni koheziji; poudarja, da se EU sooča z velikim demografskim izzivom, ki sicer ni v vseh regijah enak, vendar se je treba z njim seznaniti in ga obravnavati celostno, da se popravi negativno naravno demografsko ravnovesje iz zadnjih let; meni, da bi morala biti sprememba sedanjih negativnih demografskih trendov na evropskih tleh prek ukrepov, s katerimi bi se odpravili njihovi razlogi in ne le posledice, prednostna naloga Evropske unije, skupaj z dvojnim ciljem pospešitve podnebnega in digitalnega prehoda;

2. v zvezi s tem opaža znatne demografske razlike med osrednjimi in metropolitanskimi regijami ter periferijo, ki so povezane z različnimi gospodarskimi priložnostmi, zagotavljanjem storitev, dostopnostjo, prevozom in digitalno povezljivostjo na ravni Unije in držav članic; v zvezi s tem ponovno poudarja, da je lahko vseevropsko prometno omrežje (TEN-T) učinkovito le, če bo lokalna prometna infrastruktura dejansko delovala; poudarja, da so te razlike zlasti vidne na podeželju ali na območjih z naravnimi ali posebnimi omejitvami, kot so redko poseljene in gorske regije, pa tudi med celino in otoki ter najbolj oddaljenimi regijami; ponovno poudarja, da je za večino otokov in najbolj oddaljenih regij značilno, da je prevoz do njih redek in pogosto drag;

3. opaža, da so BDP na prebivalca, raven dohodka, stopnja zaposlenosti, stopnja rodnosti, družbeno-gospodarski dejavniki, razkorak med podeželjem in mesti in staranje prebivalstva med najpomembnejšimi dejavniki, ki neposredno vplivajo na demografsko sliko; ugotavlja, da zlasti trenutna dinamika zaposlovanja v regijah EU povzroča demografske tokove, ki vodijo do socialnih in prostorskih razlik ter izzivov, ki jih bo treba obravnavati s kohezijsko politiko po

letu 2020; poudarja, da so v vzorce notranjih migracij iz vzhodnih, južnih in osrednjih regij v severne in severozahodne regije vključeni večinoma mladi, izobraženi in kvalificirani delavci; ugotavlja, da so migracije državljanov tretjih držav omogočile, da se je EU v zadnjih letih izognila upadu prebivalstva;

4. poudarja, da se prebivalstvo Evrope opazno stara in da stopnja rodnosti pada, kar vpliva na razmerje odvisnosti in ima negativen učinek na rast delovne sile, ki močno zaostaja za stopnjo v zadnjem desetletju; opozarja na vidno zmanjševanje delovne sile v vzhodnih, južnih in osrednjih evropskih regijah; poudarja, da staranje prebivalstva vpliva tudi na stanovanjsko in prometno načrtovanje, infrastrukturne in storitvene potrebe ter fiskalno vzdržnost in vzdržnost socialnega varstva; ugotavlja, da so potrebne politike za aktivno staranje, da bi zmanjšali negativno razsežnost demografskih sprememb, zlasti na podeželskih in oddaljenih območjih, ter zagotovili ustrezno raven kakovosti življenja za vse prebivalce;

5. opozarja na trenutno zdravstveno krizo zaradi covida-19 ter možne srednjeročne in dolgoročne socialno-ekonomske posledice za dinamiko trga dela; poleg tega obžaluje, da je pandemija covida-19 negativno vplivala na povprečno pričakovano življenjsko dobo v Evropi; poudarja, da imajo ukrepi samoizolacije in omejevanja socialnih stikov, kljub njihovemu pozitivnemu učinku na upad števila okužb, vidne posledice za proizvodnjo, povpraševanje in trgovino, kar vodi do zmanjšanja gospodarske dejavnosti in povečanja stopnje brezposelnosti, velikega znižanja dohodka pravnih oseb in višjih javnih primanjkljajev; ugotavlja, da je zato mogoče predvideti nov val migracij mladih v državah članicah in med njimi;

6. poudarja, da je sedanja kriza zaradi covida-19 razkrila precejšnje razlike v kakovosti zdravstvenih storitev in dostopu do njih; v zvezi s tem opozarja, da je treba okrepiti javne storitve na podeželju, kot so zdravstvene ustanove, da bi odpravili zelo velike neenakosti in razlike v pričakovani življenjski dobi na podlagi kraja prebivališča, socialnega statusa in ravni izobrazbe; opozarja, da je pandemija razkrila tudi digitalni razkorak, ki je prizadel zlasti starejše in tiste, ki živijo v manj razvitih regijah, na podeželju in/ali gorskih oddaljenih območjih ter v najbolj oddaljenih regijah;

7. poudarja še en izziv, ki ga je razkrila pandemija, in sicer potrebo po dostojnih delovnih in življenjskih pogojih za sezonske delavce, ki so pomembni za zapolnitev pomanjkanja delavcev v nekaterih gospodarskih sektorjih, zlasti v kmetijstvu;

8. poudarja, da je določitev razsežnosti procesa depopulacije sama po sebi izziv, ker statistika ne zagotavlja točnih podatkov, saj so podatki za ljudi, ki zapustijo določena območja, na voljo šele z večletno zamudo; ugotavlja tudi, da napovedi Eurostata glede prebivalstva za naslednje desetletje kažejo, da se bodo tako podeželske kot mestne regije morda soočale z upadom prebivalstva; v zvezi s tem poudarja, da je treba pravilno oceniti razsežnost demografskih izzivov in jih ustrezno obravnavati, da bi tako tudi preprečili radikalizacijo in gibanja, ki nasprotujejo procesu evropskega povezovanja, ter da bi se okrepila ekonomska, socialna in teritorialna kohezija; priporoča, naj se preuči možnost uporabe dodatnih kazalnikov, poleg BDP in gostote prebivalstva, za razvrščanje območij s hudimi in trajnimi ovirami; poleg tega poudarja pomen posodobljenih statističnih demografskih podatkov, razčlenjenih vsaj na ravni NUTS 3, za boljše spremljanje vpliva demografskih trendov na ozemljih ter za omogočanje učinkovitejših in bolj ciljnih ukrepov za njihovo obravnavanje; poziva države članice, naj vlagajo v posodobitev zmogljivosti za zbiranje podatkov o demografskih spremembah na različnih ravneh NUTS;

Lokalna in regionalna razsežnost

Izvorne regije

9. ugotavlja, da se podeželska, poindustrijska območja in mesta, ki so nerazvita v primerjavi z večjimi metropolitanskimi območji, ter oddaljena območja, vključno z otoki in najbolj oddaljenimi regijami, soočajo s številnimi posebnimi okoliščinami: s precejšnjim zmanjšanjem števila prebivalcev, tudi zaradi stopenj rodnosti, z ravnmi dohodka pod nacionalnim povprečjem ali povprečjem EU in težavami pri teritorialnem povezovanju z drugimi regijami, zato so bolj občutljiva na depopulacijo; poudarja, da te okoliščine vodijo v težave pri dostopanju do javnih storitev, kot so stanovanja, izobraževanje in zdravstvena oskrba, vključno z dostopom do življenjsko pomembnih zdravil; poudarja, da v podeželskih regijah trenutno živi 28 % prebivalcev Evrope, vendar se bo ta delež po napovedih v prihodnosti močno zmanjšal; poudarja, da bi bilo treba pobude EU, usmerjene v podeželska območja, kot sta kohezijska in kmetijska politika, dodatno okrepiti

s spodbujanjem boljšega usklajevanja političnih pobud, s katerimi se krepi zaposlovanje mladih, podjetništvo, digitalizacija ter podpora mladim in novim kmetom; v zvezi s tem pozdravlja namen Komisije, da pospeši uvajanje visokozmogljive širokopasovne infrastrukture na redko poseljenih in podeželskih ozemljih, ter meni, da je to priložnost za izboljšanje kakovosti življenja ter spodbujanje priložnosti za izobraževanje, ustvarjanje delovnih mest, inovacij, boljšega dostopa do zdravstvenih storitev in drugih javnih storitev, za prilagajanje tehnološkim spremembam in razvoj kulturnih prizorišč in prostočasnih dejavnosti; poudarja, da so ženske na podeželju temeljnega pomena za razvoj teh skupnosti ter da bi večje priznavanje dela in pravic žensk na trgu dela na podeželju znatno zmanjšalo tveganje depopulacije; spodbuja Komisijo in države članice, naj oblikujejo posebne strategije, da bi se okrepila vloga žensk na podeželju; spodbuja zbiranje podatkov, razčlenjenih po spolu, da bi prepoznali in obravnavali morebitne sedanje neenakosti med spoloma;

10. opozarja na nekatere dejavnike demografskih sprememb, zaradi katerih so prebivalci teh območij prisiljeni se odseliti, drugi pa se tja ne želijo priseliti: slaba infrastruktura, vključno z nedostopnostjo hitrih širokopasovnih internetnih povezav in pomanjkanjem prometnih omrežij, visoka stopnja brezposelnosti mladih, manj zaposlitvenih možnosti, zlasti na delovnih mestih, ki zahtevajo višjo izobrazbo, in na splošno za ženske, nerazpoložljivost javnih in zasebnih storitev, težak dostop do zdravstvenih storitev, manj možnosti za izobraževanje, javne službe in socialne storitve, zaradi česar je prilagajanje tehnološkim spremembam oteženo, ter nerazpoložljivost kulturnih in prostočasnih dejavnosti; poleg tega opozarja na vpliv podnebnih sprememb in z njimi povezanih naravnih nevarnosti na depopulacijo, kot so intenzivni vročinski vali, ki povzročajo dezertifikacijo nekaterih južnih območij;

11. poudarja, da zaradi slabe diverzifikacije regionalne gospodarske strukture v nekaterih regijah obstaja nevarnost, da se ustvari negativno mnenje, tudi med samimi prebivalci teh regij, ki so lahko nezadovoljni zaradi kakovosti življenja ter razpoložljivosti infrastrukture in storitev; izraža zaskrbljenost zaradi „geografije nezadovoljstva“, ki se pojavlja v številnih regijah EU, kjer se ljudje počutijo zapostavljeni, in je tesno povezana z demografskimi spremembami; v zvezi s tem opozarja na učinek bega možganov, ki vodi v selitev visokousposobljenih in kvalificiranih ljudi iz posamezne regije ali države v drugo; opozarja zlasti, da se je zaradi množičnega odseljevanja zdravstvenega osebja, kot so zdravniki in medicinske sestre, ter učiteljev, ki ga je še pospešilo znatno zmanjševanje sredstev v zadnjih letih za financiranje zdravstvenega in socialnega varstva, poslabšala kakovost zdravstvene oskrbe in izobraževanja, zato je zlasti na oddaljenih območjih, podeželju in v najbolj oddaljenih regijah dostop do visokokakovostne oskrbe in izobraževanja otežen;

12. meni, da so depopulaciji izpostavljena tudi mestna območja, saj se je v vsakem petem mestu v Evropi po letu 1990 zmanjšalo število prebivalcev; vendar ugotavlja, da zmanjševanje števila prebivalcev v mestih ni vedno neprekinjen, linearen proces, ampak je lahko občasen ali začasen, kar je odvisno od specifičnih razmer na posameznem območju;

13. poudarja, da obstaja vzorec notranje periferalizacije, saj srednje, vzhodne in južne evropske regije beležijo znatno negativno stopnjo neto migracij prebivalstva, severne in zahodne evropske regije pa znatno pozitivno stopnjo, ker stalno sprejemajo veliko gospodarskih migrantov; meni, da se te razlike še stopnjujejo tudi na podeželju, kjer morajo biti kohezijska politika in sredstva skupne kmetijske politike bolj osredotočena na inovacije, da bi mlade spodbudili h kmetovanju, pa tudi na digitalizacijo, mobilnost na podeželju in razvoj pametnih mest ter pomoč družinskim kmetijam, da izkoristijo inovacije in nove tehnologije;

Ciljne regije

14. je seznanjen z dejstvom, da imajo metropolitanska območja okoli velikih mest pozitivno stopnjo migracij z značilnim pritokom prebivalstva iz podeželja v mesta, kar je posledica vzorcev rasti zaposlovanja, ki so vse bolj osredotočeni na mesta;

15. ugotavlja tudi, da so regije z velikim deležem ljudi z visoko stopnjo izobrazbe in več zaposlitvenimi možnostmi za ljudi s tovrstno stopnjo izobrazbe manj izpostavljene procesu depopulacije;

16. poudarja, da sektorji gospodarstva znanja prispevajo k regionalnemu razvoju, ker ponujajo visoke ravni socialnega kapitala, omrežij in tehnologije; priznava, da se inovativne gospodarske dejavnosti običajno izvajajo v tehnološko naprednejših regijah, kjer so ustrezne aglomeracije pametnih podjetij lažje dostopne;

17. po drugi strani poudarja, da je prekomerna koncentracija prebivalstva v nekaterih urbanih območjih že povzročila negativne stranske učinke, kot so zastoji, rastoči stroški stanovanj in prevoza, onesnaženje, nezadostna razpoložljivost vode, težave z odstranjevanjem odpadkov, visoka poraba energije, slabša kakovost življenja, širjenje mestnih območij, pa tudi precejšnje tveganje za revščino in socialno izključenost ter negotovost za nekatere segmente prebivalstva; poudarja, da so ti negativni učinki povzročili, da lokalni organi ne morejo zagotavljati storitev vsem prebivalcem mestnih območij; opozarja na nekatere negativne učinke na javno zdravje, ki jih ima velika koncentracija prebivalstva na urbanih območjih, kar se je pokazalo med pandemijo covida-19;

18. ugotavlja, da migracije neposredno vplivajo na vključenost v mestih, zato so v različnih teritorialnih okvirih potrebni prilagojeni politični odzivi in podporni ukrepi; zato opozarja, da ekonomski migranti plačajo več davčnih in socialnih prispevkov, kot imajo individualnih koristi; poudarja, da je treba okrepiti politiko vključevanja ter pri tem podpirati lokalne in regionalne oblasti;

Prilagojeni odzivi: iskanje rešitev za izziv upadanja prebivalstva

19. poudarja, kako pomembne so sedanje pobude, kot so evropsko partnerstvo za inovacije za dejavno in zdravo staranje, sosedska pomoč za samostojno življenje in inovacijska središča znanja Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo v zvezi z digitalnimi storitvami in zdravjem; poziva Komisijo, naj upošteva rešitve, ki so se razvile s pobudami za prilagajanje demografskim spremembam, ko se obravnavajo demografski izzivi, s katerimi se soočajo evropske regije; poudarja pomen evropskega ogrodja kvalifikacij za vseživljenjsko učenje kot sredstva za podpiranje izobraževanja in usposabljanja na območjih, ki jih ogroža depopulacija;

20. želi poudariti, da imajo lokalni, regionalni in nacionalni organi, poklicna združenja in nevladne organizacije bistveno vlogo pri opredelitvi in oceni posebnih naložbenih potreb na podeželskih in mestnih območjih za mobilnost, teritorialno dostopnost in osnovne storitve, s tem pa za sprostitev potenciala teh območij, tudi glede gospodarskih, socialnih in demografskih trendov; zato meni, da bi morali odigrati odločilno vlogo kot dejavni udeleženci v razvoju teritorialnih strategij, ki izhajajo iz lokalnih skupnosti; poudarja, da je pomembno, da se v vse ustrezne programe EU po možnosti vključi poseben proračun za spreminjanje demografskih trendov in da se opravijo ocene učinka javnih demografskih politik; poudarja, da bi lahko bil teritorialni pristop k instrumentom EU, kot so trajnostni razvoj mest, strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, ali celostne teritorialne naložbe uporabno orodje, ki se lahko uporabi za ohranjanje ter ustvarjanje delovnih mest, povečevanje privlačnosti regije in izboljšanje dostopnosti storitev na lokalni ravni; je seznanjen z velikim potencialom krožnega gospodarstva in biogospodarstva pri revitalizaciji teh območij in poziva k prilagojeni tehnični pomoči za podporo lokalnim in regionalnim oblastem pri oblikovanju in izvajanju teh strategij, vključno z uporabo participativnih metod, ki omogočajo udeležbo lokalnih deležnikov, družbenih partnerjev in civilne družbe;

21. poudarja, da je treba razviti evropsko agendo za podeželje, katere cilj bo izboljšati dostopnost, privlačnost in trajnostni razvoj podeželskih in oddaljenih območij, kar bo pozitivno vplivalo na nemoteno delovanje dobavne verige in notranjega trga; ugotavlja, da je mogoče izboljšati dostopnost in privlačnost teh območij z dostopom do kapitala za podjetnike ter mala in srednja podjetja ter naložbami v inovacijske ekosisteme, da bi podprli ustvarjanje znanja in širjenje tehnologije, pa tudi z zagotavljanjem visokokakovostnih javnih in osnovnih storitev, digitalizacije, tudi za mala podjetja, digitalnih inovacij in digitalne povezljivosti ter visokokakovostnih prometnih storitev; meni, da bi morale lokalne in regionalne oblasti čim učinkoviteje opredeliti ustrezne storitve in da bi bilo treba koncept „preverjanja učinkov na podeželje“ uporabiti za obravnavanje posebnih potreb podeželskih in oddaljenih območij s poudarkom na izvajanju politik in zagotavljanju ustreznih rešitev;

22. ponavlja, da ima lahko prometno omrežje odločilno vlogo pri odzivanju na demografske spremembe in zaustavitvi depopulacije, in sicer s krepitvijo povezljivosti med podeželjem in mesti, tudi z naložbami v javni prevoz in druge mobilnostne storitve na podeželju; v zvezi s tem poudarja pomen, ki ga ima izboljšanje prometne infrastrukture, tudi z vzdrževanjem in oživljanjem obstoječih prometnih povezav in zagotavljanjem povezav z omrežjem TEN-T, ki so še posebej pomembne v podeželskih, obrobnih, otoških in najbolj oddaljenih regijah, s podporo prehodu na trajnostna in pametna prometna omrežja ter krepitvijo interoperabilnosti prometnih sistemov kot del strategije za trajnostno in pametno mobilnost;

23. meni, da ima trajnostni podeželski turizem pomembno vlogo pri odzivanju na pojav depopulacije ter krepitvi ustvarjanja delovnih mest ter gospodarske in demografske diverzifikacije na podeželskih območjih;

24. priznava, da je treba pri prehodu na podnebno nevtralnost ter trajno in pametno mobilnost v skladu s cilji zelenega dogovora upoštevati potrebe in izzive podeželskih regij, tudi tiste, povezane s podnebnimi spremembami; je prepričan tudi, da bodo te naložbe omogočile pravičen in enakopraven prehod na digitalno gospodarstvo in digitalni spletni izobraževalni sistem, ki bo dostopen vsem državljanom, zlasti najbolj ranljivim med njimi; v zvezi s tem meni, da ima kohezijska politika z naložbami v visokokakovostne javne in osnovne storitve temeljno vlogo;

25. meni, da bi lahko agenda EU za mesta, v kateri so opredeljene glavne prednostne naloge in ukrepi za izboljšanje kakovosti življenja na mestnih območjih, pripomogla k oblikovanju primernih instrumentov, ki spodbujajo rast, vključevanje, sodelovanje in inovacije ter obravnavajo socialne izzive; vztraja tudi, da je treba oblikovati strategije, namenjene okrepitvi gospodarstva znanja in pametne specializacije v evropskih regijah, med drugim z razvojem mrež znanja in zagotavljanjem podpore za naložbe v človeški kapital; poudarja vlogo mest in regij tako na redko poseljenih kot prenaseljenih območjih; ponovno poudarja potrebo po dodatnih možnostih financiranja, ki bodo neposredno na voljo mestom in regijam za izvajanje programov na lokalni ravni, ter poziva k povečanju proračuna in razširitvi področja uporabe evropske pobude za mesta;

26. poudarja, da bi morala kohezijska politika prispevati k boljšemu vključevanjem žensk v načrtovanje politik za regionalni in mestni razvoj, da bi oblikovali mesta in skupnosti, ki upoštevajo vidik spola in delujejo v korist vseh; poleg tega meni, da bi morale naložbe v okviru ESS+ spodbujati zaposljivost žensk in staršev samohranilcev, ki imajo težave pri iskanju zaposlitve, zagotoviti financiranje cenovno ugodnega otroškega varstva in podpirati mlade družine; opozarja, da bi bilo treba potrebe otrok, za katere skrbijo družinski člani ali živijo sami, ko starši delajo v tujini, obravnavati tudi s pomočjo svetovalnih storitev, dostopa do stanovanja, zdravstvenega varstva in izobraževanja; poudarja tudi pomen družini prijazne zakonodaje, ki omogoča zadovoljivo usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja;

27. poudarja, da bi bilo treba naložbe ciljno uporabljati za podporo mladim, starejšim, invalidom in drugim ranljivim skupinam, ko vstopajo na trg dela ali ostanejo na njem, in da bi lahko našli kakovostno zaposlitev, pri čemer bi bilo treba posebno pozornost nameniti najbolj izpraznjenim podeželskim in oddaljenim območjem; meni, da bi bilo treba preučiti tudi uporabnost prilagojenega usposabljanja za spodbujanje koncepta „ekonomije blaginje“ ter pristopov zdravega in aktivnega staranja;

28. poudarja, da bi bilo treba pri reševanju demografskih izzivov obravnavati tudi potrebe etničnih manjšin;

29. poudarja, da so potrebne strategije za preobrat delovnih migracij na EU, nacionalni in regionalni ravni; poziva lokalne, regionalne in nacionalne organe ter organe EU, naj razvijejo politike, s katerimi bodo povečali privlačnost njihovih regij z vidika zaposlitvenih možnosti, in naj se borijo proti begu možganov v izvornih regijah s preprečevanjem, blaženjem in ustreznimi odzivi, tudi z uporabo sredstev, ki jih zagotavlja kohezijska politika; v zvezi s tem poudarja, da se v nekaterih državah članicah že izvaja več pobud, kot so spodbude za delavce z visoko specializiranimi znanji in spretnostmi, da bi se trend bega možganov v zadevnih regijah spremenil v trend priliva možganov;

30. poudarja, da je zdravstvena kriza zaradi covida-19 v različnem obsegu prizadela vse države članice in regije, kar bo verjetno vodilo do novih trendov v demografskih tokovih; v zvezi s tem poudarja, da bi lahko dodatna sredstva za Evropski sklad za regionalni razvoj in Evropski socialni sklad, zagotovljena v okviru REACT-EU, čeprav je le začasen instrument, katerega namen je zagotoviti trdno in zanesljivo okrevanje gospodarstva EU po krizi, znatno prispevala k ohranjanju zaposlenosti in ustvarjanju novih delovnih mest na področjih, ki jih ogroža depopulacija, med drugim s podporo za mala in srednja podjetja in samozaposlene; pozdravlja uvedbo prožnih ureditev dela, vključno z delom na daljavo ali skrajšanim delovnim časom, in poudarja, da je treba to podporo zagotoviti na nediskriminatorni podlagi;

31. v zvezi s tem opozarja, da je pandemija poudarila pomen, ki ga ima digitalizacija v celotnem gospodarstvu pri blaženju posledic omejevanja socialnih stikov in svobode gibanja, pa tudi za olajšanje spremljanja zdravja ali posvetovanja na daljavo in zagotavljanje zdravstvenih storitev na redko poseljenih območjih ali območjih, ki se soočajo z naravnimi ali demografskimi izzivi; meni, da bi bilo treba priložnosti, ki jih to ponuja, izkoristiti za ustvarjanje novih delovnih mest na območjih s starajočim se prebivalstvom;

32. poudarja, da se je med krizo zaradi covida-19 razširilo delo na daljavo in meni, da bi se lahko izkazalo za koristno orodje, s katerim bi obrnili trend upadanja števila prebivalcev na podeželju, ker bi mladim izobraženim osebam omogočilo, da ostanejo na območjih, ki bi jih sicer zapustili; poziva Komisijo in države članice, naj razmislijo o tem, kako bo delo na daljavo vplivalo na mobilnost znotraj EU in na dojemanje privlačnosti različnih regij v prihodnosti;

Politična priporočila

33. poziva Komisijo, naj predlaga strategijo za demografske spremembe, ki bo gradila na naslednjih glavnih elementih: dostojni delovni pogoji, usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja, teritorialni vidik politik, ki spodbujajo gospodarsko dejavnost in zaposlovanje, ustrezno zagotavljanje socialnih storitev splošnega pomena na vseh ozemljih, učinkovit lokalni javni prevoz, ustrezna oskrba odvisnih oseb in dolgotrajna oskrba, pri čemer je treba posebno pozornost nameniti novim oblikam dela in njihovemu socialnemu učinku;

34. poziva države članice in regionalne organe, naj se z instrumenti kohezijske politike celostno spoprijemajo z demografskimi izzivi, in se zavzema za spodbujanje pametnih vasi in drugih sistemov spodbud za ohranjanje prebivalstva in privabljanje mladih na podeželska in polmestna območja;

35. poudarja, da bo z mehanizmom za okrevanje in odpornost zagotovljena obsežna finančna podpora, da bi gospodarstva držav članic postala odpornejša in bolje pripravljena na prihodnost, ter vztraja, da morajo države članice glede na svoje posebne okoliščine predlagati ukrepe za obravnavo demografskih sprememb, zlasti na najbolj ranljivih območjih, v svojih nacionalnih načrtih za okrevanje in odpornost; meni, da bi bilo treba te načrte oblikovati v aktivnem sodelovanju z lokalnimi in regionalnimi subjekti, saj je to izredno pomembno pri ocenjevanju teh načrtov in poznejšega upravljanja s strani držav članic; meni, da bi bilo treba za celovitejši pristop k demografskim izzivom razviti sinergije med kohezijsko politiko in programi evropskega instrumenta za okrevanje;

36. poudarja pomen Sklada za pravični prehod in njegovega izvedbenega mehanizma, ki sta namenjena podpori skupnostim, ki jih je prizadel energetski prehod, in prispevata k ustvarjanju novih priložnosti za podeželska in poindustrijska območja ter zmanjšanju tveganja depopulacije; meni, da bi bilo treba v zvezi s tem podpreti lokalne in regionalne pobude za sodelovanje;

37. poudarja, da demografske spremembe predstavljajo temeljni izziv za EU in da bi bilo treba pri oblikovanju in izvajanju programov prednostno obravnavati te spremembe; v zvezi s tem želi spomniti, da je eden glavnih ciljev iz uredbe o ESRR in Kohezijskem skladu za naslednji večletni finančni okvir (2021–2027) podpora mestnim in podeželskim območjem z neugodnimi geografskimi ali demografskimi razmerami, pri čemer morajo države članice finančno podporo EU nameniti projektom, ki spodbujajo okoljsko trajnosten in socialno vključujoč gospodarski razvoj v teh regijah; pri tem opozarja, da bi bilo treba posebno podporo nameniti območjem na ravni NUTS 3 ali grozdom lokalnih upravnih enot z gostoto prebivalstva manj kot 12,5 prebivalca na km^2 ali s povprečnim letnim zmanjšanjem prebivalstva za več kot 1 % med letoma 2007 in 2017, za katere bi morale veljati posebne regionalne in nacionalne politike za zagotovitev boljše fizične povezljivosti in povezljivosti IKT, izboljšanje dostopa do socialnih storitev in njihove kakovosti, spodbujanje podjetništva in ustvarjanje visokokakovostnih zaposlitvenih možnosti s kohezijskimi instrumenti; pozdravlja novi člen uredbe o ESRR in Kohezijskem skladu, ki poziva k nacionalnim načrtom za podporo regionalnim in lokalnim območjem, ki se soočajo s stalnim upadanjem prebivalstva;

38. poziva države članice, naj povečajo uporabo sredstev ESS in Sklada za pravični prehod ter jih kombinirajo z nacionalnimi in lokalnimi naložbami, da bi odpravile socialno izključenost, energijsko revščino in materialno pomanjkanje ter da bi učinkovito zmanjševale digitalno vrzel in digitalno izključenost, zlasti na podeželju med mladimi, starejšimi in invalidi, ter zagotovile dostop do digitalnih orodij in programov ter cenovno dostopne komunikacijske infrastrukture; zato poziva k dostopnim in cenovno sprejemljivim priložnostim za pridobivanje digitalnih znanj in spretnosti na način, ki je prilagojen potrebam starejših; poudarja, da imajo take pobude večjo možnost za uspeh, če so povezane s priložnostmi za medgeneracijsko izmenjavo; meni, da bi lahko v tem smislu dodatno preučili in spodbujali potencial digitalizacije, robotizacije in umetne inteligence, hkrati pa zagotovili visoke etične standarde in vključenost, da bi izboljšali samostojnost ter življenjske pogoje in zdravje starejših;

39. ponavlja, da so potrebni nadaljnji lokalni in celostni pristopi kohezijske politike, nacionalni strateški načrti skupne kmetijske politike ter nacionalni strateški načrti za okrevanje, da bi omogočili lažje, a hkrati zanesljivo upravljanje finančnih virov, in da je treba povečati sinergijo med skladi EU in integriranimi orodji; poudarja, da je treba povečati upravne zmogljivosti, da bi zmanjšali birokracijo, in zagotoviti skladno zakonodajo v celotnem procesu izvajanja projektov ter usmerjeno tehnično pomoč v vseh fazah;

40. poziva države članice, naj pri izvajanju procesa načrtovanja programov in izvajanja kohezijske politike za obdobje 2021–2027 v celoti spoštujejo načelo partnerstva in v svojih partnerskih sporazumih upoštevajo posebne potrebe regij z demografskimi omejitvami; poudarja, da je treba dati prednost potrebam regij in podregij, vključno z demografskimi in migracijskimi vidiki ter teritorialnimi izzivi (v mestih in na podeželju); meni, da bi morali te strategije spremljati oceni teritorialnega in demografskega učinka, opravljeni hkrati z gospodarskimi, okoljskimi in družbenimi ocenami; poziva Komisijo, naj spremlja in po potrebi zagotovi dosledno izvajanje kodeksa dobre prakse za partnerstvo, ki lahko prispeva k povečanju stopnje črpanja sredstev kohezijske politike vzporedno z večjo kakovostjo projektov;

41. poziva države članice, naj pri oblikovanju nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost, nacionalnih razvojnih politik, dolgoročnih strategij za trajnostni razvoj in prilagojenih programov kohezijske politike, povezanih s cilji evropskega semestra, upoštevajo različne demografske izzive, da bi zagotovile ustrezno financiranje za obravnavo depopulacije in preobrat neugodnih trendov ter povečanje privlačnosti ozemlja;

42. poziva lokalne, regionalne in nacionalne organe v regijah, ki jim grozi depopulacija, naj naložbe osredotočijo na načine spodbujanja mladih družin, da se ustalijo v teh regijah, ter na splošni dostop do kakovostnih storitev in infrastrukture, pri čemer naj sodelujejo mala in srednja podjetja in podjetja za upravljanje storitev, ter na ustvarjanje delovnih mest, zlasti za mlade, prekvalifikacijo delavcev, ustvarjanje podjetniških pogojev in podporo za mala in srednja podjetja; poziva države članice, naj v ta namen povečajo svojo podporo; meni, da so naložbe na vseh ravneh izobraževanja, tudi v zgodnjem otroštvu, v cenovno ugodne, dostopne in pravične storitve mobilnosti ter ustanove otroškega varstva za spodbujanje udeležbe žensk na trgu dela in v vseživljenjskem učenju, prednostna naloga, zlasti na podeželju in v najbolj oddaljenih regijah; meni, da je zlasti pomembno ustvariti prave pogoje, da bi mladi ostali v teh regijah in da bi preprečili zgodnje opuščanje šolanja s ponudbo privlačnih možnosti za izobraževanje, usposabljanje, prekvalifikacijo in izpopolnjevanje na lokalni in regionalni ravni, vključno z digitalnimi veščinami, z učenjem v učilnicah ali na daljavo, da bi jih spodbudili k nadaljevanju študija v teh regijah; se zaveda, da bodo regije pri teh prizadevanjih potrebovale celotno podporo Unije in držav članic;

43. poziva k večji podpori regijam, ki se soočajo z veliko rastjo prebivalstva, kot sta Mayotte in Francoska Gvajana, z uporabo ustreznih finančnih sredstev za zagotavljanje neprekinjenega, dovolj obsežnega in tudi kakovostnega izvajanja osnovnih storitev, zlasti v izobraževalnem, zdravstvenem in prometnem sektorju;

44. meni, da je primerno, da se lokalne in regionalne oblasti vključijo v dolgoročne pobude sodelovalnega upravljanja in načrtovanja na različnih ravneh; poziva Komisijo in države članice, naj širijo dobro prakso o uporabi in koristih tovrstnega upravljanja in načrtovalnih orodij za podporo policentričnemu razvoju ter uporabijo instrument ocene teritorialnega učinka za nadaljnje oblikovanje politik EU in nacionalnih politik, ki vplivajo na demografske spremembe; v zvezi s tem poudarja, da je zelo pomembno dejavno in resnično sodelovanje regij pri načrtovanju in upravljanju instrumenta za okrevanje in odpornost, da bi izboljšali njegovo učinkovitost;

45. meni, da imajo lahko inovacije in raziskave pozitivne učinke prelivanja na regionalni ravni; spodbuja oblikovalce politike na regionalni in nacionalni ravni, naj uporabijo novi mehanizem za okrevanje in odpornost ter ESRR za naložbe v razširitev širokopasovnih povezav ter vlagajo v gospodarstvo znanja ter zagotavljanje sredstev, visokokakovostnih javnih storitev in spodbud za ohranjanje visokokvalificiranih delavcev za razvoj raziskovalnih centrov v različnih regijah, da bi s tem povečali privlačnost redko poseljenih območij, zlasti za mlade talente in podjetnike; poziva k nadaljnjemu razvoju sinergij med evropskimi strukturnimi in investicijskimi skladi ter programom Obzorje Evropa in drugimi pobudami, kot so tiste, ki jih spodbuja Evropski inštitut za inovacije in tehnologijo; poleg tudi meni, da bi lahko s privlačno davčno politiko

za naložbe podjetij z znižanimi davčnimi stopnjami za družine in davčnimi spodbudami za delodajalce in samozaposlene olajšali ustvarjanje delovnih mest in priložnosti za naložbe; prav tako meni, da bi lahko razmislili o ukrepih za spodbujanje mladih družin k nakupu prvega stanovanja ter o večji prožnosti glede državnih pravil, da bi premagali izzive zaradi depopulacije;

46. spodbuja regije, naj izkoristijo svoje konkurenčne prednosti, kot so določene v strategijah pametne specializacije; priporoča, naj se pripravijo tako imenovane oazne strategije, osredotočene na najuspešnejše, najbolj živahne in rastoče sektorje, pri čemer je treba izkoristiti lokalni potencial za razvoj regije; poziva lokalne in regionalne oblasti, naj vložijo v pobudo za jamstvo za mlade, ki se osredotoča na privabljanje mladih usposobljenih delavcev ter ohranjanje že zaposlenih, spodbujanje podjetništva in na lokalnih in nacionalnih spodbudah in spodbudah EU; poudarja tudi pomen spodbujanja ukrepov za večjo medgeneracijsko solidarnost, aktivno staranje in priložnosti, ki jih ponuja tako imenovano srebrno gospodarstvo, pri veliki spremembi politike za podeželska območja, da se vprašanje staranja prebivalstva spremeni v priložnost za razvoj teh območij;

47. poudarja, da je potreben širši teritorialni vidik v skladu z novo Leipziško listino: preobrazbena moč mest za skupno dobro in teritorialno agendo 2030 za okrepitev mestnih mrež manjših mest, da bi njihov znatni potencial izkoristili kot oporo za teritorialno, ekonomsko in socialno kohezijo zunaj njihovih ožjih meja z več povezavami med mesti in podeželjem ter večjim sodelovanjem med mesti in podeželjem, funkcionalnimi območji ter med regijami;

48. poziva Komisijo, naj se pri vprašanjih, povezanih s področji funkcionalnega sodelovanja na različnih ravneh, kot so čezmejna, makroregionalna in podeželsko-mestna, osredotoči na usklajevanje politik na ravni EU, da bi obravnavali demografske izzive;

49. vztraja, da morajo biti naložbe osredotočene na informacijske in komunikacijske tehnologije in človeški kapital, saj se lahko z njimi zmanjša razdalja med uporabniki in privabijo visokousposobljeni delavci, da bi se izognili digitalnemu razkoraku in zagotovili digitalno kohezijo; poudarja, da je pomembno financirati infrastrukture IKT, razvoj in uporabo teh tehnologij v malih in srednjih podjetjih in šolah v podeželskih, otoških, gorskih in izoliranih regijah ter regijah v industrijskem prehodu, tudi s sredstvi mehanizma za okrevanje in odpornost in splošneje s sredstvi kohezijske politike; poudarja pomen prizadevanja za enakopravno in vzporedno uporabo teh tehnologij v regijah in državah članicah, da bi se izognili nadaljnjemu poglabljanju razlik v privlačnosti in digitalnega razkoraka;

50. priznava, da privlačna mesta v prvi vrsti prispevajo k vzpostavljanju regionalnih polov rasti; vendar poudarja, da imajo manjša mesta ključno vlogo za regionalni razvoj, zato poziva Komisijo in države članice, naj izvajajo strategije za usklajen razvoj teh mest;

51. meni, da bi morale občine spodbujati pobude za odprte inovacije, pri katerih bi se znanje izkoristilo za pospešitev procesa inovacij, ter oblikovati sodelovalen pristop z ustreznimi partnerji in deležniki, da bi ustvarili regionalne inovacijske ekosisteme;

52. poudarja potencial modrega gospodarstva za preobrat v negativnem demografskem trendu na majhnih otokih in obrobnih pomorskih regijah Evropske unije; poudarja, da bi lahko ustrezno izvajanje dejavnosti modrega gospodarstva, če bi se pozorno spremljalo za preprečevanje negativnih okoljskih zunanjih učinkov in povečanje socialno-ekonomskih koristi za celotno vrednostno verigo, vključno z malimi podjetji, zaledji in lokalnimi državljani, pripomoglo k boju proti depopulaciji v južni Evropi in prispevalo k širjenju prihodkov iz obalnih mest na podeželske vasi, socialni vključenosti in doseganju ciljev iz evropskega zelenega dogovora;

53. kjer je to ustrezno, priporoča reformo sistemov izobraževanja in usposabljanja v državah članicah, med drugim z oblikovanjem izobraževalnih poti do poklicev, ki jih je mogoče opravljati na daljavo, ter izvajanje politik za preprečevanje trajnega bega možganov iz izvornih regij; vztraja, da je treba izkoristiti lokalne in regionalne prednosti ter razvoj lokalne gospodarske in socialne infrastrukture in prilagojenih rešitev, da bi pojav bega možganov preprečili in obrnili; meni, da sta lahko poklicno izobraževanje in usposabljanje, vključno z mobilnostjo delovne sile, učinkovit način za deljenje znanja in poklicnih izkušenj za izboljšanje znanj in spretnosti delavcev in povečanje njihove odpornosti na hitro dinamiko trga dela ter s tem prispevata k preprečevanju bega možganov; spodbuja regionalne in lokalne oblasti, naj olajšajo dostop do dualnega izobraževanja, da bi izboljšali prehod iz izobraževanja v zaposlitev; poleg tega meni, da je treba spodbujati

vseevropske strategije za diasporo, namenjene spodbujanju vračanja tistih, ki so odšli v privlačnejšo regijo, s poudarkom na visokošolskih študentih v kmetijskem in podeželskem gospodarstvu, ki bi jih bilo treba spodbujati, naj se po končanem študiju vrnejo v svojo regijo, da bi s tem prispevali h gospodarski vzdržnosti izvornih regij;

54. poziva Komisijo, naj zagotovi, da bo pobuda za dolgoročno vizijo za podeželska območja vključevala praktično rešitev in podporna sredstva za obravnavo obrobnih območij in demografskih sprememb; meni, da se mora ta dolgoročna vizija za podeželska območja razviti v resnično evropsko agendo za podeželje z oprijemljivimi in konkretnimi cilji, ki bo v svojo strukturo in izvajanje vključila vse ustrezne regionalne in lokalne akterje; meni tudi, da bi morala vključevati strategijo za vključevanje načela enakosti spolov, ki bi jo spremljala orodja za oceno učinka; poziva Komisijo, naj v soglasju z državami članicami ter lokalnimi in regionalnimi organi predlaga nov dogovor o demografskih značilnostih v EU kot politični pristop na več ravneh, ki bi vodil k evropski strategiji o demografskih trendih; meni, da bi morala biti med vprašanji, obravnavanimi na konferenci o prihodnosti Evrope, tudi demografska vprašanja, vključno z depopulacijo in staranjem prebivalstva;

o

o o

55. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru, Odboru regij ter nacionalnim in regionalnim parlamentom držav članic.